

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 30.4.2007
KOM(2007) 195 galutinis

KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI IR EUROPOS PARLAMENTUI

2006 m. aplinkos politikos apžvalga

{SEC(2007) 487}

IVADAS

2006 m., priėmus persvarstyta Tvaraus vystymosi strategiją ir REACH reglamentą, konsoliduoti ES ilgalaikės aplinkos politikos metmenys. Tokią politiką palaiko didžioji visuomenės dalis – 72 %¹ piliečių pasisako už tai, kad ES lygmeniu būtų sprendžiama daugiau aplinkosaugos klausimų. 2006-aisiais buvo aktualiausios tokios keturios temų grupės:

- Nestabilios dujų ir naftos kainos, baimė, kad gali nutrūkti jų tiekimas, ir energijos vartojimo poveikis klimato kaitai paskatino siekti integruotos ES energetikos politikos ir labiau domėtis energijos naudojimo efektyvumu bei atsinaujinančiais energijos šaltiniais. Sterno atlikta klimato kaitos apžvalga patvirtino, kad jei nebus imtasi priemonių, nuostoliai bus gerokai didesni negu savalaikių priemonių sąnaudos.
- Biologinės įvairovės temai skirtu komunikatu ir ES veiksmų planu iki ir po 2010 m. buvo siekiama paspartinti biologinei įvairovei skirtų priemonių įgyvendinimą.
- Priėmus tris paskutines iš septynių teminių strategijų – Miesto aplinkos, Dirvožemio apsaugos ir Pesticidų – racionalizuota ir supaprastinta sistema, tad ateityje bus lengviau imtis veiksmų.
- Naujas Lisabonos strategijos ataskaitų ciklas parodė, kad valstybės narės vis labiau pripažįsta, jog išteklių efektyvumas, klimato kaita ir biologinės įvairovės nykimas yra glaudžiai susiję su ekonomikos augimu ir darbo vietų kūrimu.

Šioje apžvalgoje apibūdinama ES aplinkos politika 2006 m. Pirmiausia reziumuojami pagrindiniai politiniai įvykiai, susiję su keturiais 6-osios aplinkos veiksmų programos prioritetais. Po to analizuojamos geresnio reglamentavimo iniciatyvos, įmonėms palengvinančios teisės aktų laikymąsi, o valstybėms narėms – jų įgyvendinimą, kartu griežtinant aplinkosaugos standartus.

Aprašytąją politiką papildė aktyvi veikla tarptautiniu mastu, įskaitant svarbią pažangą Bulgarijai ir Rumunijai rengiantis narystei ES ir aplinkos aspektų integravimą į Europos bendrijos išorės politiką. Komisija pasiūlė ilgalaikę aplinkos strategiją², kuria siekiama veiksmingiau bendradarbiaujant spręsti vis blogėjančios Viduržemio jūros regiono aplinkos būklės klausimą. Ji taip pat pateikė Aplinkos ir tausaus gamtos išteklių, įskaitant energiją, valdymo teminės programos³ pasiūlymą.

¹ Eurobarometras, 2006 m.

² COM(2006) 475.

³ COM(2006) 20.

PASIEKIMAI, TENDENCIJOS IR PERSPEKTYVOS 6-OSIOS AVP PRIORITETINĖSE SRITYSE

Klimato kaita

Svarbiausia informacija

2006 m. vyko karštos diskusijos apie didėjančią ES priklausomybę nuo importuojamų naftos ir dujų, apie kylančias naftos kainas ir apie kovos su klimato kaita priemones. Labiau susieta klimato bei energijos politika ir sudaryti perspektyvūs susitarimai su augančios ekonomikos šalimis.

Antrajame **ES klimato kaitos programos** etape Komisija priėmė keletą pasiūlymų, pvz., dėl oro transporto įtraukimo į ES šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo leidimų prekybos sistemą; toliau buvo persvarstoma CO₂ išmetimo iš automobilių strategija; taip pat paskelbtas komunikatas su galimo teisės akto pasiūlymu dėl anglies dvideginio surinkimo ir saugojimo; pasiūlytos prisitaikymo prie klimato kaitos poveikio politinės priemonės.

Atlikus **Baltosios knygos dėl transporto politikos laikotarpio vidurio apžvalgą**⁴, patvirtinta, kad aplinkos apsauga yra vienas svarbiausių transporto politikos tikslų.

2006 m. pradžioje baigėsi pirmasis **ES šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo leidimų prekybos sistemos** įsipareigojimų ciklas. Daugiau negu 10 000 daug energijos sunaudojančių įrenginių, kurie išmeta beveik pusę Europos CO₂, turėjo pateikti ataskaitas apie 2005 m. išmestą kiekį. Balandžio mėn. nukrito leidimo kaina, nes iš pateiktų duomenų paaiškėjo, kad išmesta mažiau šiltnamio efektą sukeliančių dujų negu tikėtasi, todėl susidarė leidimų perteklius. Birželio mėn. valstybės narės turėjo pateikti savo nacionalinius paskirstymo planus (NPP) 2008–2012 m., t. y. antrajam prekybos laikotarpiui, su paaiškinimais, kaip jos žada pramonei paskirstyti išmetimo leidimus. Lapkričio mėn. Komisija priėmė sprendimus dėl 10 NPP, vidutinį valstybių narių siūlomą išmetimo lygį sumažindama beveik 7 %.

Tarptautinėje arenoje ES atliko pagrindinį vaidmenį – su JTPKKK ir Kioto protokolu susijusiuose susitikimuose padaryta pažanga kuriant 5 metų darbo programą, skirtą prisitaikymui prie klimato kaitos, remiant energijos efektyvumo ir atsinaujinančių energijos šaltinių fondą (GEEREF) ir nustatant prisitaikymo fondo valdymo principus. ES sudarė dvišalius susitarimus dėl klimato kaitos su svarbiausiomis trečiosiomis šalimis, pavyzdžiui, su **Kinija**, ir vedė dvišalį dialogą su kitomis svarbiomis partnerėmis. Valstybės narės daug investuoja į išmetimo mažinimo projektus besivystančiose šalyse.

Efektyvus energijos naudojimas ir atsinaujinantys energijos šaltiniai gali labai padėti siekiant Europos energetikos strategijos⁵ tikslų, t. y. tvarios plėtros, patikimo bei saugaus tiekimo ir konkurencingumo. Spalio mėn. Komisija pasiūlė veiksmų planą⁶ iki 2020 m. sumažinti energijos sunaudojimą 20 %, palyginti su įprastiniu jos sunaudojimu. 2007 m. pradžioje Komisija pasiūlė **energetikos ir klimato kaitos priemonių paketą**⁷, kuris yra naujosios **Europos energetikos politikos** dalis. Valstybių narių prašoma sutikti iki 2020 m. šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą sumažinti 30% (palyginti su 1990 m.), jei kitos pramoninės

⁴ COM(2006)314.

⁵ COM(2006)105.

⁶ COM(2006)545.

⁷ COM(2007)1, COM(2007)2.

šalys prisiims analogiškus įsipareigojimus. Tokias pastangas turi dėti visos išsivysčiusios šalys, jei norima, kad klimatas atšiltų ne daugiau kaip 2° C. Iki bus susitarta su kitomis šalimis Komisija pasiūlė, kad ES sumažintų išmetimą 20 %. Priemonių pakete taip pat pateiktos idėjos, kaip didinti ES ir besivystančių šalių bendradarbiavimą, ypač prisitaikymo srityje, plėtojant „Pasaulinės klimato politikos aljansą“⁸.

Nauji duomenys

- Remiantis naujausiais duomenimis, ES 15 išmetimo lygis nuo 1990 m. sumažėjo tik 0,9 %, o ES 10 išmetimas tebėra 31,9 % mažesnis negu baziniais metais. Prognozuojama, kad ES 10 išmetimas didės, tačiau 2010 m. vis dar bus 12 % mažesnis negu 1990 m.⁹ Nors taikant priemones vamzdynuose, Kioto mechanizmus ir anglies dvideginio absorbentus ES 15 turėtų įgyvendinti savo Kioto tikslą iki 2010 m., pasibaigus Kioto protokole numatytam laikotarpiui reikės toliau dėti pastangas. Taigi reikia susitarti dėl naujų aukštų ilgalaikių tikslų.¹⁰
- Vis dažnėjantys miškų gaisrai Šiaurės Rytų Europoje gali būti pagrindinė taršos anglies dalelėmis Arktuje priežastis, dėl kurios sparčiau tirpsta ledynai ir jūrinis ledas.¹¹
- Per pastaruosius 30 metų ES labai išaugo sausrų padariniai. Metiniai nuostoliai 1976–1990 m. padvigubėjo, o 2001–2006 m. siekė 5,3 mlrd. eurų per metus.¹²
- Prognozuojama, kad dėl kylančio jūros lygio ES patirs didžiulių fizinių ir finansinių nuostolių. Prisitaikius prie jūros lygio kilimo bendras sąnaudas vidutinės trukmės laikotarpiu būtų galima sumažinti 7–50 %, o ilginiui – daugiau kaip 70 %.¹³

Perspektyvos 2007 m.

Komisija:

- Pateiks pasiūlymą, kuriuo numatoma pagerinti **direktyvos, nustatančios šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą**, veikimą trečiuoju įsipareigojimų laikotarpiu, kuris prasidės 2013 m.
- Pasiūlys teisės aktus, kuriais būtų skatinamos **anglies dvideginio surinkimo ir saugojimo** technologijos.
- Pradės plačias konsultacijas paskelbdama **prisitaikymo prie klimato kaitos** klausimams skirtą žaliąją knygą.
- Pateiks pasiūlymą dėl **Pasaulinio energijos efektyvumo ir atsinaujinančios energijos fondo**, orientuoto į pereinamojo laikotarpio ir besivystančias šalis ir teritorijas.

⁸ Tarybos dokumentas 15164/04, priimtas remiantis COM(2003)85.

⁹ EEE techninė ataskaita Nr. 6/2006.

¹⁰ COM(2006)658.

¹¹ *Journal of Geophysical Research*, Nr. 111, 2006 m.

¹² Aplinkos GD (2006), Vandens stoka ir sausras, 1-oji tarpinė ataskaita.

¹³ <http://peseta.jrc.es>

- Paskelbs komunikatą apie **vandens stygių ir sausras**, siekdama išsiaiškinti, kokių veiksmų reikia imtis ES lygmeniu.

Gamta ir biologinė įvairovė

Svarbiausia informacija

Apskritai ES biologinės įvairovės politika yra suformuota. Tačiau biologinė įvairovė toliau nyksta greičiau negu iki šiol. Todėl silpsta beveik du trečdaliai pasaulio ekosistemos funkcijų, o jos yra būtinos mūsų gerovei ir klestėjimui. Norint įgyvendinti užsibrėžtus tikslus – iki 2010 m. sustabdyti biologinės įvairovės nykimą ES ir gerokai sulėtinti jos nykimą pasaulyje, reikia labai rimtai susiimti.

Biologinei įvairovei skirtame komunikate¹⁴ išdėstyta, kaip pasiekti šių tikslų ir ilgainiui atkurti biologinę įvairovę. Jame nustatyti prioritetiniai uždaviniai, tikslai ir pagrindinės pagalbinės ES veiksmų plano priemonės bei raginama labiau integruoti biologinės įvairovės ir ekosistemos funkcijų aspektus į sektorių ir horizontalią politiką. 2006 m. **žalioji savaitė** buvo skirta biologinei įvairovei.

Šiuo metu **Natura 2000** teritorijos užima beveik 17 % ES 25 sausumos ploto ir 140 000 km² jūros. ES gamtos apsaugos teisės aktų įgyvendinimas naujose valstybėse narėse labai pagerėjo, tačiau dar yra didelių spragų. Komisija priėmė **Miškams skirtą ES veiksmų planą**¹⁵, kuriuo siekdama paremti ir sustiprinti tvarią miškotvarką ir įvairiapusį miškų vaidmenį, be kita ko taikant biologinei įvairovei skirtas priemones ir Europos miškų stebėsenos sistemą.

Taryboje pasiektas politinis susitarimas dėl būsimos **Jūrų strategijos direktyvos**, pagal kurią ES galės atkurti savo vandenynų ir jūrų gerą ekologinę būklę.

Komisija priėmė **Dirvožemio apsaugos teminę strategiją** ir pagrindų direktyvos pasiūlymą¹⁶, kuriame nustatomi bendri ES veiksmų siekiant išsaugoti, apsaugoti ir atkurti sparčiai degraduojančius dirvožemius, metmenys. Valstybėms narėms paliekama laisvė ją įgyvendinti taip, kaip geriausiai tinka vietos sąlygomis.

Antroji Pasaulio biologinės įvairovės prognozė – tai pirmas išsamus biologinės įvairovės įvertinimas. Iš jo matyti, kad biologinė įvairovė sparčiai nyksta pagal beveik visus **Biologinės įvairovės konvencijos** (BĮK) rodiklius, taigi kyla grėsmė, kad nebus pasiekti tūkstantmečio tikslai. Šioje prognozėje daroma išvada, kad pasaulinis tikslas iki 2010 m. iš esmės sumažinti biologinės įvairovės nykimo tempą yra iš tiesų didžiulis iššūkis, tad reikia dėti daugiau pastangų: 8-toje šalių konferencijoje kovo mėn. priimti sprendimai, aiškiai nurodantys, ką reikėtų daryti.

Paryžiaus konferencijoje „Biologinės įvairovės įtraukimas į Europos vystomąjį bendradarbiavimą“ pabrėžta ekosistemos funkcijų svarba žmonių, ypač gyvenančių vargingai, gerovei ir patvirtinta, kad biologinės įvairovės išsaugojimas, tausūs jos teikiamos naudos naudojimas ir sąžiningas dalijimasis šia nauda yra pagrindiniai vystymosi klausimai.

Trečiajame **Biologinės įvairovės konvencijos Kartachenos biosaugos protokolo** šalių susitikime susitarta dėl dokumentų, kuriuose turi būti nurodomi tarptautinėse žemės ūkio produktų siuntose esantys GMO. Priėmus tokį sprendimą minėtas protokolas yra visiškai taikytinas.

¹⁴ COM(2006)216.

¹⁵ COM(2006)302.

¹⁶ COM(2006)231.

Siekdama kovoti su neteisėtu medžių kirtimu ir susijusia medienos prekyba, ES pradėjo pirmąsias derybas dėl dvišalių savanoriškų partnerystės susitarimų dėl **Miškų teisės aktų vykdymo, miškų valdymo ir prekybos mediena (angl. FLEGT)** su Malaizija, Indonezija ir Gana.

Nauji duomenys

- Dėl ekosistemoms daromos žalos ES patiria didžiulius nuostolius, pvz., dėl miškų gaisrų Portugalijoje kasmet patiriama apie 300 mln. eurų pirminės gamybos nuostolių.¹⁷
- Daugelyje mokslinių straipsnių pabrėžiama, kad klimato kaita kelia vis didesnę grėsmę biologinei įvairovei, pvz., masiškai nyksta Europos augalų rūšys,¹⁸ ir perspėjama, kad evoliucija nepajėgs užkirsti tam kelio.¹⁹
- Daug Europos ekosistemų ir rūšių toliau nyksta, tačiau tam tikrų tikslinių saugomų rūšių populiacijos atsikuria.²⁰ Daugėjant dirbtinių paviršių Europos pakrantėse pažeidžiamos pakrančių ekosistemos.²¹
- Žmonių dominuojamų jūrų ekosistemų populiacijos ir rūšys nyksta sparčiau, ir pasekmės joms iš esmės nežinomos.²² Dėl žvejybos pastaraisiais dešimtmečiais labai sunyko kelios giliavandenės žuvų rūšys.²³

Perspektyvos 2007 m.

- Komisija pabaigs rengti **Jūrų gaires**, skirtas Natura 2000 programai jūrose įgyvendinti.
- Remiantis **BĮK** bus tęsiamos derybos dėl tarptautinių naudojimosi genų išteklių ir naudos pasidalijimo taisyklių.
- 14-toje **Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencijos** šalių konferencijoje bus svarstoma, kokių naujų rūšių prekybą reikėtų kontroliuoti.
- Komisija pateiks naujas **FLEGT** priemones, skirtas kovoti su neteisėtu medžių kirtimu ir neįsileisti neteisėtai gautos medienos į ES rinką. Ji taip pat pradės derybas dėl dvišalių **savanoriškų partnerystės susitarimų** su daugiau valstybių.
- Komisija pateiks **bendros pozicijos dėl komercinės banginių medžioklės** pasiūlymą ir geriau ištirs galimybes priimti naujų teisės aktų dėl prekybos iš ruonių gautais produktais.

¹⁷ Europos aplinkos politikos institutas (IEEP) (2006) Biologinės įvairovės vertė (*Value of biodiversity*).

¹⁸ Thuiller, W. ir kt. (2005), Klimato kaitos keliama grėsmė Europos augalijos įvairovei (*Climate change threats to plant diversity in Europe*).

¹⁹ Parmesan, C. (2006), Ekologinis ir evoliucinis atsakas į neseniai pakitusį klimatą (*Ecological and evolutionary responses to recent climate change*).

²⁰ EEE ataskaita 5/2006.

²¹ EEE ataskaita 6/2006.

²² *Science* (2006) 314, 787-790.

²³ JT (2006) Žvejybos poveikis pažeidžiamoms jūrų ekosistemoms (*The Impacts of Fishing on Vulnerable Marine Ecosystems*).

Aplinka ir sveikata

Svarbiausia informacija

Siekiant suformuoti gerą sveikatos apsaugos politiką, būtina turėti gerus duomenis. Vykdydama **Aplinkos ir sveikatos veiksmų planą 2004–2010 metams** Komisija, glaudžiai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, parengė bandomąjį ES projektą dėl žmogaus biologinio stebėjimo. Komisija persvarstė šiuo metu naudojamas informacijos ir stebėsenos sistemas ir pateikė **Aplinkos ir sveikatos informacijos sistemos peržiūros ir įgyvendinimo planą**.²⁴ Nors dar reikėtų tobulinti aplinkos poveikio žmonių sveikatai vertinimo metodus, šiuo metu turimos žinios apie aplinkos poveikį žmonių sveikatai leidžia manyti, kad vertinant visos Europos visuomenės sveikatos mastu jis nėra reikšmingas.

Kasmet 370 000 europiečių pirma laiko miršta nuo ligų, susijusių su oro tarša. Todėl Komisija rengiasi persvarstyti **Direktyvą dėl tam tikrų atmosferos teršalų išmetimo nacionalinių ribų**, kuria bus nustatytos nuo 2020 m. taikytinos didžiausios leistinos jau reglamentuojamų keturių medžiagų ir galbūt taip pat KD_{2.5} pirminio išmetimo ribos. 2006 m. toliau derėtasi su Taryba ir Parlamentu dėl **Oro kokybės pagrindų direktyvos** pasiūlymo.

Priėmus naujas **direktyvas dėl maudyklų vandens kokybės ir požeminio vandens apsaugos** baigta vandenį reglamentuojančių teisės aktų restruktūrizacija.

Komisija priėmė **Tausiojo pesticidų naudojimo teminė strategiją**,²⁵ kurioje pagrindinis dėmesys skiriamas augalų apsaugos produktams, tačiau vėliau ji gali būti taikoma ir biocidams. Numatytos tokios priemonės kaip nacionaliniai veiksmų planai, mokymas ir draudimas arba ribojimas naudoti pesticidus tam tikrose vietose.

Vykdydama **Gyvsidabrio strategiją**, Komisija priėmė direktyvos, kuria ribojama naudoti gyvsidabrį tam tikruose prietaisuose, pasiūlymą²⁶ ir reglamento dėl metalinio gyvsidabrio eksporto uždraudimo ir saugaus laikymo pasiūlymą²⁷.

Nauji duomenys

- Apytikriais duomenimis, 2–5 % visų ligų Nyderlanduose gali būti sukeltos oro taršos, triukšmo, radono, bendrojo gamtoje esančios UV kiekio ir namų drėgmės. Šis skaičius dar labiau išaugtų, jei būtų atsižvelgta ir į mažiau akivaizdų kietųjų dalelių poveikį.²⁸
- Tikimasi, kad nanotechnologijos paskatins naujoves ir konkurencingumą. Jos taip pat gali padėti rasti naujus aplinkos problemų sprendimus, tačiau svarbu suprasti, įvertinti ir kontroliuoti galimą nanotechnologijų poveikį aplinkai ir sveikatai.

Perspektyvos 2007 m.

- Įsigalios **REACH** reglamentas. Komisija padės jį įgyvendinti ir parengs ES cheminių medžiagų agentūros įkūrimą.

²⁴ SEC(2006)1461.

²⁵ COM(2006)372.

²⁶ COM(2006)69.

²⁷ COM(2006)636.

²⁸ Nyderlandų Nacionalinis visuomenės sveikatos ir aplinkos institutas (RIVM) (2005).

- Komisija pateiks **Aplinkos ir sveikatos veiksmų plano vidurio laikotarpio peržiūrą**.
- Komisija pateiks naujus pasiūlymus persvarstyti **Direktyvą dėl tam tikrų atmosferos teršalų išmetimo nacionalinių ribų** ir šiuo metu galiojančius pramonės išmetamus teršalus reglamentuojančius teisės aktus. Taip pat bus pateiktas **Bendrijos įgyvendinimo planas dėl patvariųjų organinių teršalų**.
- Komisija pateiks pasiūlymą persvarstyti **direktyvą dėl laboratorinių gyvūnų apsaugos**, siekdama atnaujinti gyvūnų apsaugos reikalavimus ir nustatyti vienodas sąlygas pramonei ir mokslininkams.
- ES sieks, kad būtų sudarytas tarptautinis teisiškai įpareigojantis susitarimas dėl tolesnių tarptautinių JTAP veiksmų dėl **gyvsidabrio**.

Išteklių naudojimas

Svarbiausia informacija

Ekonomika yra paremta išteklių naudojimu, tačiau vis didėjanti jų paklausa visame pasaulyje vis labiau kenkia aplinkai. Jei našiau naudotume išteklius ir tausiau gamintume bei vartotume, tai būtų naudingiau aplinkai ir kartu pagerėtų ekonomikos rezultatai bei padidėtų konkurencingumas.

Prie **Tausaus gamtinių išteklių naudojimo teminės strategijos** įgyvendinimo Komisija daug prisidėjo įsteigusi Europos aplinkosaugos duomenų apie gamtos išteklius centrą, tarptautinę ekspertų grupę, teikiančią mokslines rekomendacijas, ir aukšto lygio forumą, teikiančią nacionalinių priemonių kūrimo gaires.

Birželio mėn. Aplinkos Taryba pritarė **Teminei atliekų prevencijos ir perdirbimo strategijai** ilgalaikiai vizijai – Europai tapti „atliekas perdirbančia visuomene“. Atliekų direktyvos Komisijos pasiūlyme nustatyti pagrindiniai strategijos elementai, visų pirma dėmesys visam gamtinio naudojimo ciklui ir pasiūlymai vykdyti atliekų prevencijos politiką ir kurti bendrus perdirbimo standartus. Šiuo metu pasiūlymą svarsto Taryba ir Parlamentas. Tolesnės strategijos įgyvendinimo priemonės – tai komunikatas dėl pramonės šalutinių produktų ir atliekų; kriterijų, kada tam tikri atliekų srautai yra perdirbami ir nebelaikomi atliekomis, parengimas; žinių bazės tobulinimas.

Direktyva dėl pavojingų medžiagų naudojimo apribojimo (PMNA) ir **Direktyva dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų (EEIA)** siekiama mažinti sparčiai augančias elektros ir elektroninės įrangos atliekas. EEIA direktyva skirta atliekų tvarkymui – ja nustatomi rinkimo, panaudojimo ir perdirbimo tikslai. PMNA direktyva reikalaujama naujoje po 2006 m. liepos 1 d. į rinką pateikiamoje įrangoje pakeisti tam tikras pavojingas medžiagas. **Direktyvoje dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių ir Pakuočių direktyvoje** nustatyti panašūs draudimai naudoti sunkiuosius metalus. Taip pat priimta nauja **Baterijų direktyva**, kuria draudžiama naudoti gyvsidabri visose baterijose, o kadmi – daugelyje nešiojamųjų baterijų.

Nesaugus laivų išmontavimas yra opi aplinkosauginė, ekonominė ir socialinė problema visame pasaulyje. Dažnai laivai išmontuojami Azijos paplūdimiuose netinkamomis sąlygomis, kuriose darbininkai sužalojami arba miršta dėl nelaimingų atsitikimų arba apsinuodiję toksinėmis medžiagomis. Tokiose pakrantėse vandens ir dirvožemio tarša paveikia natūralias buveines ir žvejybos plotus. Komisija pradėjo rengti **ES laivų išmontavimo strategiją**, kurioje pagrindinis dėmesys sutelkiamas į saugą ir aplinkos apsaugą.

Nauji duomenys

- Neteisėto pavojingų medžiagų išvertimo Dramblio Kaulo Krante 2006 m. įvykis atskleidė, kad kelios valstybės narės netinkamai taiko (ypač jūrų uostuose) ES atliekų gabenimo taisykles. 2005 m. patikrinimų metu paaiškėjo, kad neteisėto atliekų gabenimo procentinė dalis yra labai didelė – kartais ji siekia iki 48 %.

- Naudojant maisto ir gėrimų, asmeninio transporto ir būsto sektorių produktus, per visą jų naudojimo ciklą padaroma 70–80 % produktų sukeliama poveikio aplinkai.²⁹

Perspektyvos 2007 m.

Komisija:

- parengs **žaliąją knygą, skirtą tausiojo vartojimo ir gamybos veiksmų plano rengimui**, kurioje remsis integruota produktų politika ir naudos tokias priemones kaip ekologinis ženklas, aplinkosaugos vadybos sistemos, išteklių ir atliekų politika, naujovės.
- parengs **pramonės politikos ekologizavimo priemones**, paremtas tokiais elementais kaip vidaus rinka, energiją vartojančių gaminių direktyva, pažangiausios rinkos ir kita parama ekologinėms naujovėms bei tarptautiniam bendradarbiavimui.
- pasiūlys visai ES vienodus savanoriškus **aplinką tausojančių viešųjų pirkimų** tikslus ir toliau patars valstybėms narėms dėl jų nacionalinių veiksmų planų.
- pateiks **Aplinkosaugos technologijų veiksmų plano (ATVP)** įgyvendinimo ataskaitą, kurioje bus nurodyti pirmieji bendradarbiavimo su valstybėmis narėmis rezultatai.
- vykdydama **ES konkurencingumo ir naujovių programą** bei **7-ąją bendrąją mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir demonstracinės veiklos programą** remis aplinkosaugos technologijų ir ekologinių naujovių diegimą.
- paskelbs iniciatyvas, skirtas **atliekų gabenimo reglamento ir direktyvos dėl uosto priėmimo įrenginių** įgyvendinimui sugriežtinti, jei reikia pateikdama teisinius pasiūlymus.
- pateiks žaliąją knygą, skirtą **laivų išmontavimui**.

²⁹ Pažangiųjų technologijų institutas (IPTIS) (2006), Produktų poveikis aplinkai (*Environmental Impact of Products*).

APLINKOS POLITIKA IR GERESNIS REGLAMENTAVIMAS

Svarbiausia informacija

Geresnis reglamentavimas siekiant geresnio teisės aktų įgyvendinimo ir aplinkosaugos rezultatų

Aplinkos politika jau davė gerų aplinkosaugos rezultatų, tačiau jie būtų dar geresni, jei teisės aktai būtų veiksmingiau ir lengviau įgyvendinami. Svarbus geresnio reglamentavimo aspektas – užtikrinti, kad teisės aktuose numatyti administraciniai informacijos teikimo reikalavimai būtų tokie, kokių reikia tinkamam vykdymui užtikrinti.

Nors administracinės aplinkos teisės aktų sąnaudos yra mažos palyginti su jų teikiama nauda, nereikalingų sąnaudų vis tiek reikia vengti, nes jos trukdo veiksmingai įgyvendinti teisės aktus.

Todėl Komisija ir toliau formuoja aplinkos politiką vadovaudamasi geresnio reglamentavimo principais, siekdama geriau išdėstyti galiojančius ir būsimus teisės aktus.

Paprastinimas

2006 m. Komisija tęsė kai kurių teisės aktų, pvz., **PMNA**, **EEJA** ir **TIPK** (Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės) direktyvų, peržiūrą. Tai yra **tęstinės paprastinimo programos** dalis.³⁰ Naujos programos³¹ dalis – pasiūlymas peržiūrėti **Atliekų pagrindų direktyvą**³². Ją priėmus trys šiuo metu galiojančios direktyvos būtų sujungtos į vieną, ir būtų aiškiau išdėstyti svarbūs, tačiau blogai įgyvendinti teisės aktai.

Komisija pasiūlė **direktyvą, kuria siekiama apsaugoti paviršinį vandenį**³³ nuo taršos. Šia direktyva nustatytos 41 pavojingos medžiagos didžiausios leistinos ribos, panaikintos penkios direktyvos ir joje nebetaikomi ataskaitų teikimo reikalavimai. Be to, siekdama supaprastinti ir patobulinti AVAS (ES aplinkosaugos vadybos ir audito sistemą) ir gaminiam suteikiamo ekologinio ženklo sistemą, Komisija pradėjo išsamią jų peržiūrą – ji nagrinėja jų sąsajas su kitais teisės aktais ir siekia padaryti ją patrauklesnę mažesnėms įmonėms.

2006 m. gruodžio mėn. buvo priimti **cheminių medžiagų registravimo, vertinimo ir leidimų išdavimo (angl. REACH) teisės aktai**. Šis paketas priimtas vietoj 40 ankstesnių teisės aktų, juo sukuriamą vieną sistemą visoms cheminėms medžiagoms ir įkuriama nauja Cheminių medžiagų agentūra.

Naujos politikos formavimas

Aplinkos politika buvo pirmoji, kurioje išbandyti nauji veiksmingos ir ekonomiškos politikos formavimo būdai, kurie dabar jau tapo įprasti. Vienas tokių būdų pavyzdžių – poveikio vertinimas: Komisija įpareigota įvertinti visų didelių teisės aktų pasiūlymų ekonominį, socialinį poveikį ir poveikį aplinkai. Daugiau kaip 20 poveikio vertinimų – tai yra aštuntoji dalis visų Komisijos poveikio vertinimų – atlikta aplinkos politikos srityje.

³⁰ COM(2005)535.

³¹ COM(2006)690.

³² COM(2005)667.

³³ COM(2006)397.

Poveikio vertinimo procesas padeda pasirinkti tinkamiausias politikos priemones. Pavyzdžiui, Direktyva, nustatanti erdvinės informacijos infrastruktūrą Bendrijoje (vadinamoji **INSPIRE direktyva**), dėl kurios politikai susitarė 2006 m., pagrįsta tokiomis priemonėmis, kuriomis galima pasiekti apytikriai tokių pačių rezultatų 25 % pigiau negu buvo numatyta pirminiame svarstyame pasiūlyme. Nauja Komisijos įsteigta **Poveikio vertinimo valdyba** tikrina jos pasiūlymų poveikio vertinimus.

Taisės aktų taikymas

Aplinka gali būti tinkamai apsaugota, tik jie valstybės narės tinkamai įgyvendins teisės aktus. 2006 m. pabaigoje buvo pradėta 420 aplinkos teisės aktų **pažeidimų nagrinėjimo procedūrų**. Komisija nuolat tobulina šių bylų sprendimą. Be to, Komisija glaudžiai bendradarbiauja su suinteresuotosiomis šalimis, siekdama išsiaiškinti galimus sunkumus, pavyzdžiui, 2006 m. buvo tariamasi dėl **REACH reglamento**. Panašios pastangos buvo dedamos priimant **Direktyvą dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą ir Vandens pagrindų direktyvą**, nes šiose srityse labai svarbu skirtingoms valstybėms narėms taikyti tuos pačius metodus. Siekiant aktyvesnio dialogo apie teisės aktų įgyvendinimą įkurtas **neoficialus gamtos ir miškų specialistų tinklas** (angl. *GreenEnforce network*).

Nauji duomenys

- Kai kurių tyrimų duomenimis, daugeliu ištirtų atvejų faktinės ES aplinkos teisės aktų sąnaudos yra mažesnės negu planuota, greičiausiai visų pirma todėl, kad nepakankamai įvertinamos šioje politikoje taikomos naujos ir tam tikri kiti veiksniai.³⁴
- Dėl aplinkos teisės aktų įgyvendinimo tenkančios administracinės išlaidos sudaro tik 4 % visų įmonėms tenkančių administracinių išlaidų, susijusių su vietos, nacionalinių ir tarptautinių teisės aktų įgyvendinimu.³⁵
- ES išmetamųjų teršalų standartai tampa pasauliniais standartais, pvz., daugiau kaip 3 mlrd. azijiečių naudoja ES variklinių transporto priemonių išmetamųjų teršalų standartus atitinkančiomis transporto priemonėmis.³⁶
- Europos automobiliai 2–3 kartus ekonomiškiau naudoja degalus negu JAV automobiliai. Iš dalies taip yra dėl didesnių degalų mokesčių, kurie paskatino svarbius technologinius automobilių patobulinimus.³⁷

Perspektyvos 2007 m.

Komisija:

- Pateiks komunikatą dėl **informacijos apie aplinką mainų sistemos**, susietos su INSPIRE. Turint tokią sistemą nuolat bus galima gauti informaciją ir nereikės teikti nereikalingų ataskaitų ir vykdyti stebėsenos.

³⁴ Aplinkos tyrimų institutas (IVM) (2006), JK Aplinkos, maisto ir kaimo reikalų departamentas DEFRA (2006).

³⁵ Apskaičiuota remiantis DK, NL ir JK duomenimis, taip pat žr. COM(2006)691.

³⁶ Švaraus transporto Tarptautinė Taryba.

³⁷ EEE ataskaita 1/2006.

- Paskelbs **Žaliają knygą dėl rinkos priemonių, taikomų aplinkosaugos ir susijusiais politikos tikslais**, kurioje bus nagrinėjama, kokius direktyvos dėl energetikos produktų ir elektros energijos mokesčių struktūros elementus reikėtų persvarstyti per numatomą jos peržiūrą, ir kaip toliau galima panaudoti ekonomines priemones įvairiose aplinkos politikos srityse³⁸.
- Persvarstys **Bendrijos valstybės pagalbos aplinkos apsaugai gaires**, siekdama taisyklės suderinti su aplinkos politikos iššūkiais. Siekiant supaprastinti vertinimą, į persvarstytą bendrosios išimties reglamentą galėtų būti įtraukta tam tikra mažiau konkurencijos sąlygas iškreipianti valstybės pagalba.
- Pateiks **atitikties paramos programą**, kuri skirta mažoms ir vidutinėms įmonėms padėti laikytis aplinkos reikalavimų.
- Pateiks komunikatą apie **Vandens pagrindų direktyvos** įgyvendinimą.
- Siekdama pagerinti informacijos apie vandenį prieinamumą ir kokybę, kartu su Europos aplinkos agentūra parengs **Europos vandens informacijos sistemą**.

³⁸

COM(2007) 140 galutinis.

IŠVADOS

Komisija nuolat siekia tobulinti aplinkos politikos formavimą ir įgyvendinimą. Šiuo metu iš esmės visa politika yra sukurta ir atitinka geresnio reglamentavimo principus, kartu užtikrindama aukštą aplinkos apsaugos lygį.

Klimato kaita yra politinės darbotvarkės prioritetas. Komisija toliau rengs pasiūlymus, siekdama, kad ES taptų mažai anglies dvideginio išmetančia ekonomika ir kad ES bei visas pasaulis įgyvendintų ilgalaikius CO₂ išmetimo mažinimo tikslus. Vis dėlto netgi jei išmetimas bus sumažintas, reikėtų prognozuoti galimą klimato kaitos poveikį ir imtis veiksmų siekiant kuo labiau sumažinti žalą. Todėl Komisija pradės diskusijas apie ES prisitaikymo politiką.

Sustabdyti biologinės įvairovės nykimą taip pat yra vienas iš svarbiausių prioritetų. Buvo pasiūlytos svarbios priemonės, dabar jas reikia įgyvendinti. Tarptautiniu mastu ypatingas dėmesys bus skiriamas tausiam miškų valdymui ir kovai su neteisėtu miško kirtimu bei susijusia prekyba.

Reikia, kad vartojimas ir gamyba būtų kuo tvaresni. Komisija pasiūlys energijos naudojimo efektyvumo, ekologinio dizaino, ekologinių naujovių ir švarių technologijų skatinimo būdus. Daugiau pastangų bus dedama aplinkos teisės aktų įgyvendinimui gerinti.

Aplinkosaugos uždaviniai aktualūs visose politikos srityse. Reikėtų nuolat kreipti dėmesį, kaip kitų sektorių politika sąveikauja su aplinkos politika ir kokį poveikį daro aplinkai. Kitose politikos srityse galima prisidėti prie aplinkos politikos užtikrinant atvirą pasaulinę aplinkosaugos technologijų, investicijų ir žinių rinką. Kad išsaugotume bendrus išteklius ir gyvybiškai būtinas sistemas, labai svarbu kartu su tarptautiniais partneriais imtis dvišalių ir daugiašalių veiksmų. Aplinkai reikia mūsų visų pastangų.